
Captures i marcatge de senglars (*Sus scrofa*) al Montseny

Carme Rosell Pagès

*Departament de Biologia Animal
Facultat de Biologia
Universitat de Barcelona*

En aquesta comunicació s'exposa la metodologia utilitzada en una experiència de captura, marcatge i recaptura de senglars que es va portar a terme al Montseny durant els anys 1990-1991, amb l'objectiu d'obtenir dades sobre els desplaçaments d'individus d'aquesta espècie. També es presenta un avanç dels resultats, de què es tracta amb més detall en altres publicacions.

Els animals es van capturar utilitzant paranys metàl·lics i es van immobilitzar mecànicament. Posteriorment, es va procedir a examinar cada individu, que es va identificar amb una placa de cautxú numerada que se li va fixar a l'orella. L'experiència finalitzava quan les colles de caçadors notificaven la captura d'un animal marcat i es procedia a l'examen de l'individu abatut. En total, es van capturar set individus, cinc dels quals es van identificar gràcies a la placa de cautxú numerada.

La distància mitjana entre el punt de captura i el de recaptura és de 8,9 km en el cas d'individus salvatges (quatre exemplars, mín. 7,5 km, i màx. 10 km). En el cas de senglars criats en captivitat i posteriorment alliberats, la distància és força més curta (dos exemplars mín. 1,5 km. i màx. 3 km).

Introducció

Dins l'estudi de la població de senglar del massís del Montseny que va portar a terme el Departament de Biologia Animal de la Universitat de Barcelona en col·laboració amb el Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, es va dissenyar una experiència de captura, marcatge i recaptura de senglars amb l'objectiu d'esbrinar quins eren els desplaçaments i ritme d'activitat d'uns quants individus.

Per al disseny dels paranys i la tècnica de captura, es va comptar amb l'assessorament de Gilbert Valet, tècnic de l'Institut de Recherche sur les Grands Mammifères (IRGM) de l'INRA de Tolosa de Llenguadoc.

Metodologia

Elecció de la zona de treball

El primer pas del treball va consistir a definir quina zona del Montseny era la més adequada per portar a terme l'experiència. La zona escollida havia de complir els requisits següents.

- Tenir una densitat de senglar mitjana o alta.
- Tenir poca pertorbació humana.
- Ser accessible amb vehicle tot terreny.
- Comptar amb la col·laboració de la societat de caçadors del vedat on estigués ubicada la zona.

La zona que es va escollir va ser Vallforners i la serra de Palestrins, al terme municipal de Cànoves, ja que els caçadors de la colla del senglar d'aquesta localitat es van oferir a col·laborar en tot el procés, incloent-hi la instal·lació i la vigilància dels paranys. En aquesta zona, la densitat de senglars, en relació amb la resta del massís, és mitjana-alta i té l'avantatge de ser relativament poc freqüentada.

Ubicació concreta dels paranys

La primera fase del treball va consistir a definir quins punts eren els més adequats per a la instal·lació dels paranys. Per això es van fixar dotze punts d'aportació alimentària, i es va fer un control setmanal per comprovar quins punts eren més freqüents pel senglar. En els indrets on l'esquer era consumit regularment per l'espècie, es va mantenir l'aportació d'aliment fins que es van escollir els tres punts que eren visitats amb més freqüències i s'hi van instal·lar els paranys. La ubicació definitiva d'aquests s'indica a la taula 1.

Època de captura

L'experiència es va portar a terme durant els mesos de maig a setembre per dues raons; primerament, perquè en aquest període no es practica la caça del senglar i, en segon

Taula 1. Situació dels paranys.

Núm.	Localitat	Altitud (m)	Vegetació
1	Fageda de Can Cuc	900	Fageda
2	Pla de la Sagrera	1.030	Landa-prat
3	La Pedrera	1.050	Alzinar

lloc, perquè durant l'estiu és quan l'oferta tròfica per als senglars és més baixa i, per tant, pot resultar més fàcil atreure els animals cap als paranyes amb l'aportació d'aliment.

Característiques dels paranyes

Els paranyes utilitzats es van construir seguint el model de l'IRGM-INRA. Es poden transportar desmuntats, i les dimensions són de 200 cm de longitud, 110 cm d'alçada i 100 cm d'amplada. L'estructura és de ferro i està recoberta per filat de torsió. La porta d'entrada és de fusta.

Aquest model de parany es va escollir perquè la seva efectivitat és alta i perquè és lleuger i el seu muntatge i transport és simple. El factor més important per a l'elecció va ser, però, el fet que es tracta d'un sistema que comporta pocs riscos per a l'animal capturat, ja que la porta no inicia el descens fins que l'animal està a l'extrem contrari de l'entrada. El fet que estigui recoberta amb filat de torsió impedeix que l'animal s'ocasioni ferides importants quan envesteix contra les parets per alliberar-se del parany.

Seguiment de les trampes

Cada dia, entre les set i les nou del matí, es feia la visita als paranyes i es reposava el blat de moro que havia estat consumit per rosegadors. Hi va haver casos en què va ser necessària la captura de rates cellardes (*Eliomys quercinus*) i ratolins de bosc (*Apodemus sylvaticus*), que consumien una gran quantitat d'esquer cada nit. Aquests animals van ser capturats amb paranyes de captura en viu i alliberats en zones properes. En altres casos, calia reposar l'aliment i reparar el parany perquè s'havien capturat teixons que n'havien fugit excavant un petit túnel.

Mètode d'immobilització

Els senglars que es van capturar, es van immobilitzar mecànicament amb l'ajut d'una caixa metàl·lica de sostre lliscant. Aquesta es col·locava davant del parany, es feia passar l'animal capturat a la caixa i, posteriorment, es feia lliscar la part superior de la caixa i es mantenia l'animal amb les potes plegades i ajaçat contra el terra. D'aquesta manera es pot manipular l'animal, mesurar-lo, marcar-lo i també es pot aplicar el collar amb radioemissor posat cas que calgui efectuar aquesta operació.

Marcatge dels animals capturats

Els individus capturats es van identificar amb l'aplicació d'una placa de cautxú verda fixada amb tenalles especials a l'orella dreta de l'animal. En aquesta placa hi figurava, a més del número d'identificació de l'exemplar, el nom de l'entitat que portava a terme l'estudi (Universitat de Barcelona) i un telèfon de contacte al qual calia notificar la captura de l'animal.

Aquestes plaques han donat bons resultats, ja que l'examen dels animals capturats quan van ser abatuts pels caçadors va permetre comprovar que totes les plaques es mantienien en perfecte estat i que cap animal mostrava marques que s'haguessin produït infeccions en l'orifici d'inserció de la placa.

Tots els animals marcats es van alliberar en perfectes condicions després d'efectuar les operacions de marcatge, en el mateix lloc on s'havia fet la captura.

Sistema de control de recaptures

La col·laboració de les colles de caçadors era un element clau en l'experiència, ja que, si no notificaven la captura d'un animal marcat, tot l'esforç de captura i marcatge s'hauria fet en va. Aprofitant que es mantenien contactes amb les colles de caçadors des de l'any 1985, es va fer la visita que es feia anualment a l'inici de la temporada de caça i es va aprofitar per repartir una nota que informava de l'existència d'animals marcats i dels objectius de l'estudi. Posteriorment, es van mantenir el contacte amb totes les colles del massís per assegurar una bona coordinació, i també es va informar altres colles de la rodalia del vessant S-SW del Montseny.

Cal destacar que les quatre colles de caçadors que van abatre els animals marcats van notificar la captura amb rapidesa, i això va permetre examinar els animals abatuts.

Radioseguiment

Una part de l'experiència consistia en l'aplicació de radioemissors a determinats individus. L'emissor estava incorporat a un collar de cuir l'obertura del qual, en el moment de col·locar-lo a l'animal, es podia regular. Tot i això, és clar que no es podia utilitzar en animals joves perquè el creixement dels senglars en el primer any de vida és ràpid i el collar podia haver-los produït asfíxia. És per aquesta raó que només dos individus es van poder equipar amb radioemissors; però un d'ells se'n va desprendre traient-se'l pel cap després de pocs dies de radioseguiment.

Finalment, el radioseguiment només s'ha portat de manera efectiva amb dos individus nascuts en captivitat i, malgrat que les dades són interessants per comparar-les amb el comportament dels senglars salvatges, el reduït nombre d'observacions no permet extreure conclusions.

Avanç dels resultats

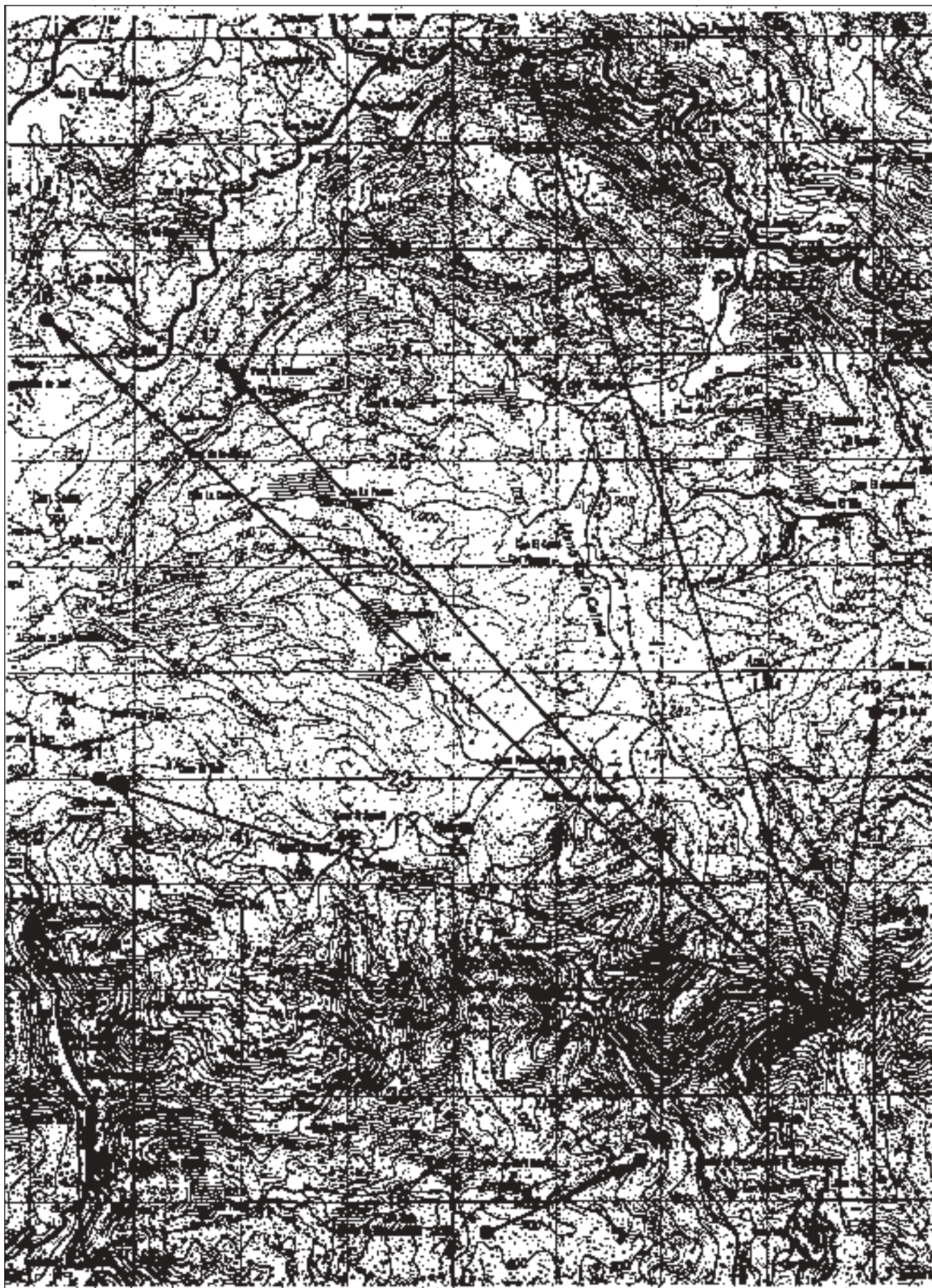

De la discussió dels resultats d'aquesta experiència se'n tracta en altres publicacions i, tanmateix, això supera els objectius d'aquesta ponència. Malgrat tot, a continuació es fa un petit resum dels resultats obtinguts.

Esforç de captura

A la taula 2, s'hi recullen les dates d'instal·lació dels paranyes, el dies que es van mantenir en funcionament i el nombre de captures que es van fer en cadascun d'ells. Com es pot observar, el parany que va donar més bon rendiment va ser el de la fageda de Can Cuc.

Un dels factors més importants que condicionen l'efectivitat dels paranyes és la seva ubicació en relació amb l'ús de l'espai que mostren els senglars. El parany de la fageda estava situada en un indret molt proper a una zona molt freqüentada pels senglars, ja que hi ha un punt d'aigua que utilitzen com a esterrejall, i probablement per aquesta raó s'ha aconseguit una efectivitat de captura òptima. Pel que fa als paranyes del pla de la Sagrera i de la Pedrera, tots dos estaven ubicats en zones careneres, freqüentades pel senglar, però només com a zona de pas. Sembla, doncs, que els millors rendiments s'obtenen emplaçant les trampes de la rodalia dels centres d'activitat dels senglars, com ara punts d'alimentació, esterrejalls o arbres utilitzats com a rascadors.

Figura 1. Distància recorreguda i orientació de la dispersió dels senglars marcats.

Taula 2. Efectivitat dels paranys instal·lats.

	<i>Fageda de Can Cuc</i>	<i>Pla de la Sagrera</i>	<i>La Pedrera</i>
Data d'instal·lació	12-5-1990	12-6-1990	12-7-1990
Dies de funcionament	138	117	87
Nombre de captures	6	1	1
Data de la primera captura	2-7-1990	28-9-1990	31-8-1990
Esforç de captura*	23	117	87

* Esforç de captura: nombre de dies de funcionament/nombre d'animals capturats.

S'ha comptabilitzat, també, una recaptura.

Característiques dels animals capturats

Amb els tres paranys descrits, es van capturar un total de set individus, dos dels quals no es van poder marcar; en un cas, el mascle capturat, que pesava aproximadament uns 60 kg, es va escapar trencant el filat de la part superior del parany; i en el segon cas, un boletaire va alliberar l'animal intencionadament. A la taula 3, s'hi detallen les característiques dels animals capturats en els paranys instal·lats.

Cal destacar la captura múltiple que es va fer a la fageda el 6-7-1990. Es tractava de dos exemplars joves que formaven part del mateix nucli matriarcal i que, com es va poder comprovar més endavant, tenien la mateixa edat i probablement eren germans.

L'individu identificat amb el número 19 va néixer en captivitat i es va escapar del tancat de cria uns quants mesos abans que fos capturat al parany situat a la fageda de Can Cuc.

Taula 3. Característiques dels senglars capturats durant el període d'estudi.

<i>Número de l'animal</i>	<i>Data de captura</i>	<i>Edat Sexe</i>	<i>Pes (mesos)</i>	<i>Pes (kg)</i>	<i>Observacions</i>
16	2-7-1990	M	15	45	
17	6-7-1990	M	6	25	
18	6-7-1990	M	6	23	
19	20-8-1990	M	11	35	Recapturat (5-9-1990)
21	28-9-1990	M	8	29	
-	31-8-1990	M	24*	60*	No marcat
-	20-9-1990	?	6-8*	20*	No marcat

* Edat i pes estimats per observació del pelatge i les dimensions dels animals.

Desplaçaments dels animals capturats

Les dades dels desplaçaments dels quatre senglars salvatges capturats als paranys s'han analitzat separatament de la de l'individu núm. 19, que, com ja s'ha comentat, va néixer en captivitat. També s'ha tingut en compte la dada referent a un altre individu nascut en captivitat; en aquest cas

es tracta d'una femella que va ser alliberada a la zona d'estudi el 10-6-1990 i que es va identificar amb el número 15.

Pel que fa als individus salvatges (identificats amb els números 16, 17, 18 i 21), la distància mitjana entre el punt de captura i el de recaptura és de 8,9 km (quatre exemples, mín. 7,5, i màx. 10). Com que en tots els casos es tracta de mascles, no s'han pogut analitzar variacions entre els dos sexes.

En el cas d'individus nascuts en captivitat (núm. 19 i 15), la mitjana de la distància recorreguda és de 2,3 km (dos exemplars, mín. 1,5 màx. 3). Malgrat que amb dues observacions no es poden extreure conclusions, és interessant observar que les dues dades obtingudes durant el període d'estudi s'aproximen a les que es van obtenir en una experiència feta al Montseny (Rosell, 1990), en la qual es van marcar individus criats en captivitat que van ser alliberats per una societat de caçadors; en aquest cas, la mitjana de la distància recorreguda va ser d'1,9 km (vuit exemplars: mín. 1,4, i màx. 3).

Orientació de la dispersió

A la figura 1, s'hi indica la distància recorreguda i l'orientació de la dispersió dels cinc individus capturats a paranys, i també de la femella alliberada a Roca Centella (individu núm. 15). S'observa que la dispersió no és isotropa, sinó que la totalitat dels individus capturats als paranys s'han dispersat en sentit N-NW. Per buscar explicacions a aquest fet, cal analitzar detalladament la situació del punt on s'han produït les captures; s'observa que, si escollim qualsevol dels altres eixos, trobem, a distàncies relativament properes, nuclis de població o bé urbanitzacions (els pobles de Montseny, Cànoves, la Garriga i Figaró). En sentit N-NW, en canvi, es troben extenses àrees de vegetació forestal i arbustiva amb algunes masies aïllades. Probablement, els senglars capturats han preferit aquesta zona d'activitat perquè es tracta d'indrets més tranquils, amb una menor pertorbació humana.

Agraïments

Agraïm la participació en aquest treball d'Esteve Colomer i d'un grup de caçadors de la colla de Cànoves (i especialment de la família Cuch), que van col·laborar en el transport, el muntatge i el seguiment dels paranys. També agraïm a les colles d'Aiguafreda, del Brull i de Montseny el fet d'haver notificat amb rapidesa la captura d'un animal marcat.

Nota. La captura de senglars va ser autoritzada pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, que va concedir el permís de caça científica.